

Šolstvo v funkciji asimilacije in diskriminacije

Poleg mnogih drugih dokazov, da je tržaško mesto svojo italijansko večino le narodnostno mešani otok na slovenskem etničnem ozemlju nam izpričuje tudi razširjenost slovenske in italijanske sole v današnjem času.

Izven občine Trst ni bilo v nobenih drugih občinah, ki tvorijo danasno cono A, razen v Miljih italijanskih javnih šol vse do priroda Italije ali se točneje do uveljavljanja fašističnega solskega zakona štev. 2185 ad 1. 10. 1923, ki v svojem 17. čl. določa: Prisileni s šolskim letom 1923-24 se bo poučevalo na vseh drugorodnih javnih osnovnih šolah v Italijanskem jeziku.

V občinah Edison-Nabrežina, Zgonik, Repentabor in Dolina ni bilo do nastopa fašizma niti ene same italijanske sole. V območju mesta Milje, ki ima pretežno italijansko prebivalstvo, je bila edina javna italijanska šola izven Trsta, medtem ko je v Božičih ustanovila Lega Nazionale svoje zasebno šolo z imenom asimilacijske slovenskega življa.

Toda ne le okoliške občine, že sam teritorij občine Trst predstavlja slovensko etnično ozemlje:

Sol. leta Slovenski učenci absolutno v odst. 1881-82 1196 90,07 132 9,93 1891-92 1234 73,99 434 26,01 1901-02 1303 68,40 602 31,60 1912-13 2047 57,57 1509 42,43

Fašistična šola v mestu je bila druga za drugo odite v tudi rekuži na avstrijsko vlado na Dunaju so očitali brez odziva vse do proučanja avstrogrške monarhije leta 1918.

Slovenci v mestu so tako morali zateči k samonametu, da je bila ustanovljena v mestu in sicer v deavskem okraju Sv. Jakob prva slovenska zasebna šola »Družba sv. Cirila in Metoda«. Kaksno breme je pomenilo to za slovensko ljudstvo dokazuje primerjava med učencami javnih in zasebnih šol.

V šolskem letu 1912-13 je bilo na slovenskih občinskih šolah v predmetih in zgornji okolici 4383 učencev; v šolah »Družba sv. Cirila in Metoda« v središču mesta pa 1842 učencev, kar znaša 29,59 odst. vseh slovenskih učencev.

»Družba sv. Cirila in Metoda« pa je vzdrževala poleg omenjenih slovenskih zasebnih šol tudi slovenske zasebne otroške vrte, ki jih je bila v zadnjem šolskem letu pred prihodom Italije (1917-1918) na področju občine Trst šest z 895 otroki, medtem ko je občina pokrajinski upravi — morejo emejevali slovensko šolo po svoji vodi, in odnosno ji postavili protlastno šolo. Prvi primer se dogaja zlasti v Trstu, kjer — ne da bi nudili, kot nekoč. Slovencem pravno fakulteto — proglašajo skrero dogmatično, da bi zemena sama slovenska šola v mestu bila zelitev za prevladujočo nacijo.«

Med mnogimi italijansko-nacionalističnimi pisci, ki odkrito priznavajo asimilacijsko vlogo italijanske sole, citiramo le Ruggero Tumeusa, ki pravi v svojem članku »Contro l'Italiamita di Trieste. II. Documenti di vero socialismo« objavljenem v »Idea Nazionale« od 8. januarja 1914 (citirano iz Ruggero Tumeusa, Scritti politici (1911-1915), Trieste-Tipografia del Lloyd Triestino 1929, stran 217):

«Taka infiltracija slovenskih elementov, ki v včemem manjšem obsegu trajala že včas stoletje, in mnogo spremeniti italijanski znati Trsta, da bi vsi dosejenjenci, predvsem pa njihovi sinovi ostali Slovenci. Skoro vse pa je asimilirala v kratkom času Italijansko večino. Najboljše orodje v tej dejavnosti je bila vedno Šola. V Trstu ni bilo nikoli javnih slovenskih šolah, in jih še ni. Toda sinovi Slovenev so bili vedno primorani obiskovati občinske ljudske šole, iz katere so izšli popolnoma poravnani.«

Kot se zdi, ta asimilacijska dejavnost — edina, ki je ohranila Trst italijanski — ni bila nikoli vsega internacionalističnega duha nastal socializm.«

kajti vsa tako zvana zgorjala okolica, to so nasejala na kraski planoti od Sv. Kriza do Bazovice, niso do uveljavljanja fašističnega solskega zakona imelo italijanskih šol izjemno. Svet. Kriza, kjer je Lega Nazionale ustanovila italijansko šolo za stroke streljivih prideljenih delavcev zapošljenih v bližnjih nabrežnih kamnolomih.

Celo spodnja okolica Trsta, današnja predmestja Trsta, so dobila relativno pozno italijansko šolo, vsekakor že v dobi, ko se je že popolnoma določeno razvila italijanska imperijalistačna zamejna po Trstu in vsej vzhodni obali Jadranskega morja.

Vloga italijanske šole

V tržaških predmestjih so bile odprte italijanske šole kot sledi:

v Skedenju 1. 1879
v Rojanu 1. 1880
v Barkovljah 1. 1888

pri Sv. Ivanu pa še 1905 leta šola Lege Nazionale, ki je konjat leta 1907 postalna občinska.

Po streljivih učencih so te šole v tržaških predmestjih imele v primerjavi s slovenskimi šolami naslednje razmerje:

Sol. leta	Slovenski učenci absolutno v odst.	Italijanski učenci absolutno v odst.
1881-82	1196	90,07
1891-92	1234	73,99
1901-02	1303	68,40
1912-13	2047	57,57

Na podlagi podatkov iz

zgornjih podatkov izvaja, da je 30,19 odst. slovenskošolskih otrok obiskovalo slovensko osnovno šolo.

Italijanska okupacijska oblast so takoj pokazale svoje nasprotovanje slovenskemu Šolstvu. Zasebna sola »Družba sv. Cirila in Metoda« je ostala zaprta vse šolsko leto 1918-19 in so jo dovolili ponovno odpreti na naslednje leto. V Istri pa so zatrljali nad 100 slovenskih šol.

Po prihodu Italije

Ob prihodu Italije v Južnem krajini in v Trstu je bilo na osnovnih šolah v območju tržaške občine

18.135 učencev italijanskih osnovnih šol ter

7.839 učencev slovenskih osnovnih šol, od teh 2524 na šolah »Družba sv. Cirila in Metoda« (odgovorna za vse javne šole v območju tržaške občine 5664 učencev (1347 od teh na zasebni šoli »Družba sv. Cirila in Metoda«), v območju tržaške občine 8.100 učencev.

Fašistični komiteta je podprt velikim številom učencev, ki so bili v območju Šolstva s slovenskim

(Nadaljevanje na 4. strani)

1. oktobra 1923 vsak videz enakopravnosti Slovencev na področju Šolstva, ki ga je klub diskriminacijom požiral, ustvariti potrebujoče demokratično Italijo. Z odpovedjo vsega slovenskega Šolstva je italijanska Šola na Tržaškem tudi uradno sprejela naloge raznoredovanja Slovencev načelo, ki so jo odkrito priznavaли, propagirali in izvajali odgovorni fašistični funkcionari.

Pod ZVU

Zavezniška vojaška uprava je takoj po 1. 1945 v glavnem vzpostavila slovensko Šolstvo, ki ga je fašistična Italija kmalu po prvi svetovni vojni spremestila v območje Šolstva s slovenskim

učenjem jezikom v Šolstvu z italijanskim učnim jezikom. Da bi bili z vidika veljavnosti slovenskega sistema enakopravnosti z Italijani, bi morale biti upoštevane nekatere zahteve Slovencev (kot na pr. otvoritev slovenskih otroških vrtcev, srednje tehnične šole, dvorazredne trgovske šole, dvorazredne tehnične šole).

Slovensko Šolstvo v coni A STO, čeprav je organizirano po ukazu Zavezniške vojaške uprave št. 18 od 8. 11. 1947 nima pogovor stalnosti tako glede orga-

nizma, ki je bil utpelj

in drugi angleški družine.

Ze prej smo omendili »au-

sterty« in kar se tiče prehrane je bila »austerty«

klub je omenjen angleški skromnosti zares ostra, kar podatkov o tem nam bo prikazal položaj bolj pregledno.

Ne moremo sicer trditi, da

je Angleška izšla iz zadnje vojne kot zmagovalce, toda žrtve na morju in zaradi bomb, ki jih je utpelj

in druga angleška družine.

In temo se smo tako ugotovili angleški skromnosti, njihovo discipliniranost in »državno zavest«, ko smo nato ugotovili tudi zadovoljstvo, ki ga kažejo angleški gospodinji in vsi Angleži ob ukinitvi zadnjih nakaznic, se bomo za trenutek ustavili tudi pri splošnih pogojih življenjskega ravnanja povprečnega angleškega državljanja.

Povprečen Anglež zasluži na tehen džist 8 funtov. Od

tega daje ženi 7 funtov in 8 šilingov za domate potrebe,

dodim mu ostane stalno za

njegove »drobne stroške«.

2 šilinga pa da v skupno družinsko blagajno ekot rezervo

za črno 8 šilingov in 2 šilingov, ki jih je uporabljal

in drugi angleški družine.

Seveda se je racionirana

hrana ukinjala postopoma in

ako je bil 4. julij ukrepanje

zvezde v skromnosti v območju

